

SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Leto XVII, 1

EL VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA

Januar 1970

Ta svet je ena komedija; inu ravnu kakor per komediji se ne gleda, kdu je krajl ali gospud ali kmet, temuč kdu zna dobro svojo peršono naprej prnesti (inu velikokrat ta, kateri ima peršono eniga kmeta per komediji, vekši šenjingo doseže, kakor ta, kateri ima kraljevo peršono) – taku tudi če en kmet, en delave & c. dobru živi v svojim stanu, more tulikanj lona si zaslužiti per Bugu kulikanj en krajl ali duhovni.

Srce naše je kakor Proteus, kateri se preobrne v to podobo, katera njemu dopade; kakor cameleontes, kateri sledno farbo nase vzame; kakor malin, kateri mele vsake sorte žitu, kakor en plae, na katerem se sledna kupčija predaja; kakor ena šula, v kateri vsi uki se zapopadejo; kakor enu morje, v kateru vsi studenci inu potoki tečejo; en pungrad, v katerem vse sorte lepih rož rastejo.

Dobru vejm, da kadar bi jest to človeško dušo vprašal: tu quis est – kdu si ti? ona resničnu bi mogla meni odgovoriti, da ona je ta narlepši, ta narvekši, ta narčudneši, ta narmočneši, ta narnucneši, ta nargmanjši, ta narstarši.

Ta, kateri pamet ima, se dobru poprej prpravi, kadar ima enu gvišnu djajne doprnosti, na katerim stoji njegova čast inu sreča. On per cajtu na le-tu misli, s flisam velikim se prpravla inu skuša, kako mu pojde od rok, vedejoč, desilih eden se poprej prpravi, vener večkrat se zgo-di, da s spotam ostane.

V N O V O L E T O

Vstopamo v novo leto 1970 z zavestjo, da smo v zadnjem polletju skušali dopolniti program, ki ga je Slovenska kulturna akcija napovedala pred dobrimi tremi leti, pa ne izpeljala. Izdali smo najprej zbirko pesmi Milene Soukal, PESMI; izdali zadnje številke MEDDOBJA X. letnika; GLAS Slovenske kulturne akcije je izšel redno vsak mesec, kot smo napovedali: z današnjo številko začinjamo že XVII. letnik našega glasila; v tisku je drugi zvezek knjižno še neizdanih novel Narteja Velikonje z naslovom ZANKE (Ljudje II. del); knjigo bodo naročniki 10. letnika naših publikacij prejeli še pred veliko nočjo. Pripravljamo tudi obljubljeni knjižni dar za vse naše dobrotnike, ki so nam naklonili jubilejna darila. Knjižni načrt za XI. letnik, ki obseže naše publikacije leta 1970, smo pripravili in določili; o njem govorimo na drugih straneh te številke.

V Buenos Airesu smo nadaljevali s tradicijo rednih kulturnih večerov, ki smo jih v prejšnji sezoni imeli 12; k temu še dve javni gledališki predstavi, katerih prireditelj so bile sicer druge slovenske organizacije, a jih je v celoti zamislil, pripravil in izvedel Gledališki odsek Slovenske kulturne akcije.

Vzdržali smo prvo polletje, izpolnjujemo dolg; zdaj vstopamo v novo leto polni upanja in novega veselja za ustvarjanje kulturnih vrednot v naši emigraciji, katere člani smo in hočemo biti tudi poslej, saj drugo biti ne moremo; pa tudi v novem rodu, ki nam raste v novih domovinah, kot tudi v našem slovenskem zamejstvu.

Radi bi razširili meje našega udejstvovanja, zajeli čim večji krog sotrudnikov in čim širše vrste občinstva. Hočemo biti demokratični, široko odprti, pristopni različnim mišljenjem; biti hočemo, da tako rečemo, bolj ekumenični, gledati naprej z očmi sodobnika, ki ve, da čas teče, z njim pa se razvijata človek in njegova problematika. Želeli bi vzbuditi znova strast ustvarjanja v ljudeh, ki so kdove zakaj umolknil; predvsem pa v mladini, ki stoji nekako ob strani slovenskega kulturnega prizadevanja v svetu. Prav bodočim rodovom je namenjeno naše delo; da se afirmira slovenstvo v svetu in da živi v kulturni povezanosti vseh kontinentov.

Ne zakrivamo si oči pred dejstvi: starejši krog kulturnih delavcev admira; mlajši se boje vstopiti med slovenske ustvarjalce; največ zaradi jezika, ki ga ne obvladajo (tu je seveda izvzeto naše zamejstvo). Občinstvo je nekako utrujeno, ker ga svet tira s svojo neizprosnostjo v drugo smer; pa tudi ohupuje, ko vidi, da knjižnica, ki jo zbira in je njemu duhovna in srčna potreba, ne bo več to njihovim otrokom. Toda prav tem – prepričan sem – ne bo samo v pohištveni okras, temveč tudi v spomenik slovenstvu njihovih staršev, njihovi ljubezni do jezika in ustvarjalnosti Slovencev, ki so si izbrali tujino za svoje uveljavljanje samo zato, ker so ljubili domovino in ji hočejo biti zvesti v mejah globalnega slovenstva. In za to ni nobena žrtev prevelika!

Idealizem vodi ustvarjalce, idealizem slovensko občinstvo, da se uveljavi in da živi slovenstvo v svetu, da ga soustvarja in sodoživlja po podobi iz srčike svojega bistva: krščanske etike, ki je v temelju vsega dela in delovanja Slovenske kulturne akcije.

Ko vstopamo v novo leto, želimo vsem sotrudnikom in prijateljem, vsem slovenskim rojakom po svetu, ki so deležni naših kulturnih stvaritev, uspeh v njihovem prizadevanju, pa samim sebi tudi.

Dr. Tine Debeljak
predsednik Slovenske kulturne akcije

knjižni načrt

slovenske kulturne akcije za leto 1970

XI. letnik knjižnih zbirik Slovenske kulturne akcije bo obsegal naslednje publikacije:

KAREL MAUSER, NOVELE

Zbral prof. Janez Sever.

KAREL MAUSER je po svojem obširnem romanu *Ljudje pod bičem*, ki ga je v treh knjigah izdala in založila Slovenska kulturna akcija, zaslovel po vsem slovenskem svetu, vključno v domovini, ter je zanj prejel tržaško literarno nagrado Vstajenje, kot najboljša knjiga tistega leta. V založbi Kulturne akcije je pred leti izšla tudi njegova podbreška novela *Jerčevi galjoti*, ki jo ljudje premalo poznajo, čeprav je lepo delo njegovega talenta. V novem letniku svojih knjižnih publikacij bo Slovenska kulturna akcija izdala Mauserjeve novele in črtice, ki so kot podlistki izhajale po raznih časopisih in v revijah, pa še niso zbrane v knjigi. Mogoče je Mauser najboljši prav v teh svojih črticah, ki jih je pisal mimogrede, brez literarnih pretenzij, tako da so nekatere med njimi ne samo lepo branje, ampak pravi dragulji njegove pisateljske zmožnosti. Kdo se ne spominja podlistkov iz našega taboriščnega življenja na Koroškem v letih 1945-47, ki so prva leta izhajali v Koroški kroniki? Ti taboriščni motivi izpred 25 let bodo sedaj, ob 25-letnici našega zdomstva, naravnost jubilejnega značaja in pomena, poleg tega da so najbolj svež donesek Mauserjevega začetnega pisanja v emigraciji. Tem črticam slede v zbirki še druge iz poznejšega časa, z drugačnimi motivi. Gradivo zbira in ureja prof. Janez Sever iz Clevelanda, ki je Mauserjevo pisateljsko delo spremljal vse od začetkov na Koroškem pa do zadnjega v ZD, kjer zdaj „izdeluje svedre in slovensko literaturo“. Knjiga, ki ji bo napisal opombe, bo izšla junija letos. Koroška, tisti grozni čas po katastrofi Vetrinčev, pa naša begunska usoda bodo v tej knjigi našle svoj literarni izraz. In zasluga prof. Severja je, da ga je izkopal iz starih, redko dostopnih časopisov v sodobno zbirko morda najbolj svežega Mauserjevega pripovedovanja.

VLADIMIR KOS, LJUBEZEN IN SMRT. IN ŠE NEKAJ. (Drage kamelije)

Pesmi iz Daljnega vzhoda

Pesnik, jezuitski misijonar, univerzitetni profesor v japonski prestolnici Tokio, VLADIMIR KOS ima posebno mesto in pomen v slovenski emigracijski liriki. Po taboriščnih pesniških zbirkah na razmnoževalnih strojih, kjer je pesnil v solidnih verzih in rimah in celo izdal sonetni venec, je že v Rimu prisluhnil moderni poveljni poeziji in šel za njo. Prelom z dosedanjo pesniško tehniko na Slovenskem je pomembno literarno-zgodovinsko dejanje tega visoko izobraženega pesnika, profesorja na jezuitski univerzi Sofia v Tokiu, ki živi že skoraj dve desetletji izključno v angleškem in orientalnem kulturnem krogu. Po doktoratu na Germaniku je iz Rima šel na Irsko, od tam pa na Daljni vzhod. V Tokiu je pred leti v japonskem slogu na razno-barvnem papirju izdal pesniško zbirko *Dober večer, Tokio* v japonskem načinu knjižnega izdajanja, ki je gotovo prva slovenska knjiga tiskana na Japonskem. Zbirka je izšla v omejenem številu izvodov in je danes prava bibliofilska redkost. *Ljubezen in smrt*, ki jo letos izdaja Slovenska kulturna akcija, je druga Kosova zbirka japonskih motivov. Tokrat bo tiskana v Buenos Airesu, po navodilih pesnika samega; a spet tako, da bo zbudila vtis japonskega dela. Pesnik je želel, naj mu zbirko opremi akad. slikarica *Bara Remec*, v katero ima zaupanje in ljubi njeno risbo.

Ljubezen in smrt. In še nekaj je zbirka v treh delih z uvodnim posvetilom in končno razlago japonskih besed, folklornih posebnosti, geografskih in zgodovinskih opomb, ki delajo pesmi razumljivejše. Med pesmi vpleta Kos rad svoje prevode liričnih japonskih vložkov, ki dajejo posebno barvo razpoloženju. Niso vse pesmi lirične; nekatere so lepe impresionistične pesmi, druge opisne, predvsem socialne. Besede iz japonskega okolja, iz sodobnega znanstvenega sveta (tehnike, medicine, literature) pričajo, da hoče pesnik svojski izraz, izvorno besedo, brez konvencionalne izrabljenosti. To je svojevrstna poezija, pri kateri pa takoj čutiš pesniško osebnost z novo, globoko podobo.

Posebne vrste pesniška knjiga, tako po predstavitvi kot po vsebini. Orientalna eksotika modernega Slovenca, ki se je globoko vživel v japonski svet in iz njega pesni. Ljubiteljem poezije bo Kosova zbirka lepo presenečenje; ljubiteljem lepe knjige poslastica; vsem pa – zanimivost z daljnega Vzhoda.

LOJZE ILIJA, HUDA PRAVDA

Povest

LOJZETA ILIJE povest *Huda pravda* je povest o domobrancih. Epika in realizem dogajanja domobranske posadke „nekje v domovini“ leta 1944 in 1945. Kraj ni zemljepisno ograjen, ker noče biti, kajti drugače bi kdo iskal zgodovinske podatke in po njih sodil pisatelja. On pa hoče biti svoboden ter povezuje dogodke iz najrazličnejših krajev v eno celoto. Ilija je poznan dozdej samo po dveh knjižno izdanih zbirkah anekdot in črtic, ki so izšle pri Mohorjevi družbi. Kažejo pisateljski talent tega jurista in časnika. A v *Hudi pravdi* se je nepričakovano dvignil v širšo zasnovo: slika življenje v domobranski posadki, ki se le redkokdaj sreča s partizansko vojsko, več pa s terenci in morilci. Partizanski napad na domobranksko postojanko je opisan mojstrsko. Če moti včasih časnikarski slog oštarijskih debat o domobranstvu, ki se ponavljajo, vse to odtehtajo po drugi strani plastične postave domobrancev in njihovih usod. V tej plastiki je cena povesti. Marsikdo bo imel pomisleke k temu, kako se pisatelj postavlja do domobranskega vprašanja kot političnega vprašanja; a pisatelj ima pravico in svobodo, da predmet opisuje, kakor ga sam gleda. Ilija je domobranstvo tako upodobil, da bo bralec dobil jasno predstavljen problematiko te „hude pravde“ med drugo vojno. Toliko smo že dobili partizanskih povesti iz tega časa, da ena domobrankska povest ne bo škodovala, marveč celo osvežujoče vplivala na slovenskega človeka predvsem v domovini. Ilijeva *Huda pravda* naj je nekšno dopolnilo Mauserjevi trilogiji *Ljudje pod bičem*, v podobi domobranstva na terenu samem. Prepričani smo da bo povest zbudila zanimanje, pa tudi diskusijo; vsekakor pa zanimanje, ki ga zasluži.

MEDDOBJE XI. letnik

Splošnokulturna revija

K tem trem knjigam dodajamo še štiri zvezke splošnokulturne revije *Meddobje*, ki stopa v svoj XI. letnik. V uredništvu konzorcija, ki ga sestavljajo vodje ustvarjalnih odsekov Kulturne akcije, bo revija skušala v vsem čim bolj usodobiti našo literarno, esejistično, kulturno zgodovinsko, filozofsko, teloško in znanstveno tvornost zunaj domovine. Skušamo revijo razširiti tako vsebinsko, kot po sotrudnikih in obdelavi problematike, ki je v velikem svetu, kjer naši misleci in pisci ustvarjajo. Vsaka številka revije bo prinesla tudi štiri strani umetniške priloge s prikazi tvornosti slovenskega likovnika zunaj slovenskih meja.

ŽALOST ZMAGOSLAVJA

Antologija poljske medvojne lirike

Prevodi Tine Debeljak; lesorezi *Bara Remec*

ŽALOST ZMAGOSLAVJA, ta antologija poljske lirike iz vojnih let 1941-1945, v prevodih Tineta Debeljaka in z izvornimi lesorezi akad. slikarke *Bara Remec*, bo izšla kot izredna knjiga. Zbirka obseže dvajset pesmi poljskih vojakov in emigrantov, poslovenjenih v Rimu leta 1945 ob koncu druge vojne, ko je na bojiščih nepremagana poljska armada generala Andersa doživela svoje žalostno zmago-slavje: nesvoboda Poljske, za katero je na tisoče in deset tisoče poljskih sinov dalo življenje po vzhodnih in zahodnih bojiščih. Debeljak je pesmi izbiral in zbral iz takratnih

medvojnih zbir, antologij in revij, da bi v pesniški besedi poljskih emigrantov na Zapadu ali vojakov Andersove armade pokazal vso tragiko njihove zgodbe. Pesmi je prevajalec izbral iz aktualnosti leta 1945, kot jo je sam doživljal v Italiji. Zato niso v naši zbirki le pesmi „klasika“, ampak tudi preprostega vojaka, ki je izrazil določen sektor te poljske Kalvarije čez Sibirijo v brezdomstvo. Posebna vrednost zbirke ni le v prevodu in spremni besedi prevajalčevi, marveč predvsem v lesorezih Bare Remčeve. Dvajset celostranskih podob v njeni mojstrski tehniki lirčnosti in dinamike je svojevrsten zaklad, ki ga hoče Slovenska kulturna akcija rešiti pred uničenjem. Izvirni Tesorezi so bili sicer uničeni v Rimu, a od vsakega je ostal po en ročni odtis. Iz teh izdajamo zdaj ves cikel v bibliofilski izdaji, ki je kot izredna knjiga predvsem namenjena kot darilo vsem, ki so nam naklonili jubilejni dar. Nekaj sto izvodov pa bo v prodaji tudi za tiste ljubitelje lepe knjige, ki jo žele kupiti ne samo kot pogled v poljsko poezijo strahotnih medvojnih let, ne le samo kot izraz umetnosti slovenske umetnice v svetu, temveč tudi kot spomn na tridesetletnico začetka druge svetovne vojne, predvsem pa na tragični konec tiste poljske armade v Italiji, ki je tudi slovenskim beguncem po laških taboriščih toliko dobrogreja storila.

Darovalcem jubilejnega daru bo knjiga poklonjena; za prodajo pa bomo ceno še objavili. Kot izredna ta knjiga ni šteta v knjižno zbirko za redno naročnino.

GLAS SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Informativni in propagandni mesečnik

GLAS bo kot glasilo naše ustanove tudi letos v 12 številkah, po 8 strani vsaka, poročal o prizadevanjih in delu rednih članov Slovenske kulturne akcije; o naših kulturnih večerih v Buenos Airesu; o naših umetniških prireditvah (gledaliških, koncertnih in likovnih); opozarjal bo s posebnimi esejji in članki na vsak izid katere koli publikacije v naši založbi. Zraven pa bo informiral o kulturnem prizadevanju in dosežkih v domovini, v slovenskem zamejstvu, pa tudi o vsem, kar se kulturno pomembnega nameri v velikem svetu, kjer člani Slovenske kulturne akcije žive in ustvarjajo in kar lahko posredno, včasih tudi neposredno pobudi, navaja in daje pečat njihovega snovanja in dela. Obenem bo list, kot doslej opozarjal na posebni značaj slovenskega kulturnika v svobodnem svetu, na njegove posebne naloge in danosti.

NAROČNINA ZA REDNE PUBLIKACIJE SKA ZA LETO 1970

MAUSER – KOS – ILIJA – MEDDOBJE in GLAS

je v Argentini 60 pesov (vezane knjige) in 52 pesov (broširane),

za inozemstvo pa 20 dolarjev (vezane knjige) in 18 dolarjev (broširane)

(cene so v novih pesih)

Je ta naročnina draga? Se plača naročiti se na celotni letnik naših publikacij?

Kaj vse bo naročnik prejel in koliko bo stala posamezna prodaja:

	Posamezna prodaja bo stala vsaj:		
Karel Mauser, <i>Novele</i> (v platnu)	14 pesov	ali	5 dolarjev
Vladimir Kos, <i>Ljubezen in smrt</i> , pesniška zbirka	10 pesov	„	3 dolarje
Lojze Ilija, <i>Huda pravda</i> , povest (v platnu)	12 pesov	„	4 dolarje
4 zvezki revije MEDDOBJE po 80 strani vsak, z umetniško prilogo: vsak zvezek po 60 pesov ali 2 dolarja	24 pesov	„	8 dolarjev
12 številka lista GLAS Slov. kult. akcije, po 8 strani vsaka	8 pesov	„	3 dolarje
	68 pesov	ali	23 dolarjev

Če primerjamo gornje cene naših knjižnih publikacij cenam podobnih knjig in revij na argentinskem knjižnem trgu, zraven pa še upoštevamo, da sta med našimi najavljenimi knjigami tudi dve v platno vezani, mirno lahko zatrdimo, da bi na argentinskem trgu morali za vse zgoraj napovedano plačati vsaj 100 novih pesov!

A ne pozabimo, da gre v našem primeru za SLOVENSKI TISK, ki izhaja v MAJHNH NAKLADAH v IZSELJENSTVU! Več kot poceni!

Po gornjih cenah lahko vse najavljeno nudimo le, ker se avtorji in vsi drugi sodelavci odpovedujejo primernemu in dolžnemu honorarju; pa ker imamo sredi tujine SLOVENSKO TISKARNO s slovenskimi stavci, ki nam za stavljenje v slovenščini računa navadno tiskarsko ceno, ne pa 100 ali 200 odstotne višje veljavne cene za stavljenje v tujem jeziku!

Iz gornje razpredelnice je očitno, da naročnik, ki naše publikacije v celoti naroči z naročnino 60 pesov ali 20 dolarjev, kupi vse za 8 pesov ali 3 dolarje ceneje, kot pa če bi publikacije kupoval posamično. K temu pa nudimo naročnikom tudi ugodnost, da naročnino lahko odplačujejo v nekaj obrokih. In kupna cena jim je zagotovljena. Zgodi se namreč lahko, da bomo morali v nadrobni prodaji cene knjigam dvigniti, bodisi ker bodo posamezne publikacije izšle morda obširnejše ali bogatejše opremljene, kot smo v načrtu predvideli, bodisi ker je ne le možno, ampak čisto verjetno, da bodo tiskarski stroški v Argentini med letom porasli.

Glavni nagib za to, da čim več ljubiteljev slovenske kulture z izseljenstvu in zamejstvu ter med Slovenci sploh naroči knjižne publikacije Slovenske kulturne akcije, je pač idealna želja in pripravljenost sodelovati pri slovenskem kulturnem delu, podpirati napore naših kulturnih delavcev, ki se v izseljenstvu naravnost junaško žrtvujejo za slovenstvo in njegove kulturne vrednote! S plačilom naročnine Slovenec v izseljenstvu sodeluje pri tem vzvišenem narodnem in človečanskem ustvarjanju!

Slovenska kulturna akcija zato ISKRENO VABI vse PRIJATELJE SLOVENSKE BESEDE, da se na XI. letnik njenih publikacij naroče! Izdajmo skrivnost, ki nas jo je sicer sram razkrivati, sram zlasti pred rojaki v domovini: v vsem zamejstvu in izseljenstvu ima Slovenska kulturna akcija le okrog 250 plačujočih naročnikov svojih publikacij! Ostale knjige se razpečajo v posamični prodaji, kolikor se. Zadostno število naročnikov je edino jamstvo za obstoj založb takšnega značaja, kot je založba Slovenske kulturne akcije, ki ji ne gre le za izdajanje širokim krogom privlačnega branja, ampak še vse bolj za izdajanje kvalitetnih del, sadov sodobnega umetniškega in kulturnega ustvarjanja slovenskih ustvarjalcev zunaj domovine. Ali res ni mogoče, da bi med vsemi Slovenci zunaj državnih meja naše domovine bilo vsaj 500 naročnikov na publikacije Slovenske kulturne akcije? Ali segamo previsoko, če si zastavljamo ta cilj, čeprav si ne delamo utvar, da ga bomo dosegli v enem ali v dveh letih, pač pa vsaj v treh! V luči teh pripomb k napovedi letošnjih knjižnih izdaj Slovenske kulturne akcije PONOVO VABIMO vse prijatelje slovenske kulturne dejavnosti zunaj domovine.

PODPRITE prizadevanja naše ustanove in NAROČITE SE na XI. letnik naših knjižnih izdaj!

VSI, ki imate v svojem okolju kako možnost, da ste v stiku z drugimi slovenskimi rojaki, premislite, če bi mogli postati poverjeniki Slovenske kulturne akcije za pridobivanje naročnikov, za razdeljevanje in prodajo naših knjig, pa še za drugo predragoceno posredniško vlogo med našo ustanovo in rojaki po svetu!

LEPO PROSIMO ZA POGUMEN IN POŽRTVOVALEN ODZIV!

Kot naročnik se lahko prijavite in tudi NAROČNINO PLAČATE naravnost blagajniku Slovenske kulturne akcije na ime in naslov:

Lenček Ladislav CM, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina

lahko pa tudi pri naslednjih naših POVERJENIKIH ali po slovenskih pisarnah po svetu:

Dr. Vojko Arko, Güemes 691, San Carlos de Bariloche, Río Negro, Argentina

Rudolf Hirschegger, Francia 569, Estafeta Puntillo Mendoza, Argentina

Lovro Jan, Slovenska vas v Lanusu, Bs. Aires

Janez Grile, Iglesia San Cayetano, calle Humocaro El Marqués, Caracas, Venezuela

s. Vincencija Kaplja, Hospital del Salvador, Avda. Salvador 364, Santiago, Chile

League of C. S. A., Box 32, Brooklyn 11227, N. Y. U. S. A.

Ana Gaber, 2215 So. Wood St, Chicago 8, Ill, USA
Slovenska pisarna, 6304, St. Clair Ave. Cleveland 44103, Ohio, U.S.A.

Ing. Dušan Svetlič, 3332 South 52nd Str. Milwaukee, Wis 53219, U. S. A.

Mrs. Renata Kozina, 150 Ashton, Ville St. Laurent, Que, Kanada

Mrs. Marija Martinčič, 1541, Alexis Road, Windsor Ontario, Kanada

Slovenska pisarna, 618 Manning Ave, Toronto 4, Ontario, Kanada

p. Bernard Ambrožič OFM, 6 Wentworth St, Point Piper (Sydney) 2028, Australia

Dr. Ignacij Čretnik, 4 Rue Saint Fargeau, 75, Paris XX, France

Anton Dejak, 33, Rue de la Victoire, Aumetz-Moselle, France

Stanko Kavalarič, 17 Rue Claude Debussy, 62, Liévin (Pas de Calais), Francija

Družba sv. Mohorja, Viktringerring 26, 9020 Klagenfurt, Avstrija

Dr. Kazimir Humar, Corte San Ilario 7, 34170, Gorizia, Italija

Roman Rus, Via Aurelia 338, Cint. 13, 00185 Roma, Italija

Prof. Maksimilijan Šah, Via Commerciale 42, Trst, Dr. Vinko Beličič, Via degli Alpini 32, Opčine, Trst

Dr. Martin Jevnikar, Via San Francesco 66, Trst

Dr. Rudolf Trofenik, Elisabethstrasse 18, 8 München 13, Nemčija

Ciril Turk, Häuserhaldenweg 36, 73 Esslingen, Nemčija

Dr. Franček Prijatelj, A 4, 2, 68 Mannheim, Nemčija

Karel Kozina, 206, Av. de la Couronne, Bruxelles, Belgija

Prof. Franc Sekolec, 1, Nursey Close, Monkham Avenue, Woodford Green, Essex, Anglija

Klic Triglava (Dušan Pleničar), 76 Graeme Rd., Enfield, Middx, Great Britain

o naših knjigah pišejo

Iz pisma, ki ga je za božič pisal predsedniku dr. Debeljaku naš redni član pesnik prof. Vladimir Kos DJ, iz Tokia, prinašamo odstavek, kjer naš sodelavec kritično razmišlja o pesniški zbirki Milene Šoukal *Pesmi*, v založbi Slovenske kulturne akcije:

K PESHMIM MILENE ŠOUKAL. Format izdaje se mi zdi nepraktičen, čeprav ga opažam pri francoskih izdajah pesmi. A bela barva platnic je prikupna, tisk lep, pesmi globoko krasne, posebno ob ponovnem branju. Tu in tam se mi zdi, da pesnica govori pod vplivom ameriške angleščine, posebno z glagoli v drugi osebi ednine; tudi v tem je sveža novost. Kar bi si zmeraj znova želel ob njenih zadnjih pesmih je boljša izbira besed, posebno pridevnikov in samostalnikov, s katerimi opisuje: tako da bo ena sama beseda povedala dovolj, vsled česar je potem več prostora za druge misli in melodije. Npr. „Odstiram skrivnost zagrnenih oken“ str. 38: v besedi odstiram je nakazano, da je nekaj zastrtega. Morda pa bi bilo bolje, da kak drug glagol ustvari razmerje med skrivnostjo in zagrnenimi okni. Nekateri stavki so premalo prepojeni s pesniškim ognjem, tako da zvenijo le kot brihtno izražena misel. Npr. str. 40: „saj se ne morejo izmakniti vlagi, ki se prebija v telo“. Str. 39: „Življenje smehljava je kratkotrajno.“ Npr. str. 22: „Utekaš praznini, od vseh strani porogljivo vate strmeči.“ A vsa zbirka je polna biserov, ki jih zlahka nanizamo v pravo žensko ogrlico z lahkim otožnim leskom, kakršen lebdi na dragih japonskih biserih. Posamezni verzi bodo najbrž krasili uvod v bodočo slovensko zbirke pesmi in eseje, npr. tisti o besedi, ki „je jetnica ust“. (15) Pesem na str. 42 bi lahko kdo uglasbil, tako je ritmična. Na svidenje, september. Kar me spominja pesmi kitajskega lirika Ching Ping Le-ja: „Kam je šla pomlad, brez mene, kam? Povejte mi, oh, kam je šla pomlad? Povejte ji, da rad bi živel z njo...“ Prevedel sem jo – v njenem začetku – iz originala.

mirko kunčič 70 letnik

12. decembra lani je izpolnil sedemdeset let mladinski pesnik in pisatelj MIRKO KUNČIČ, v krogu svoje družine v Hurlinghamu pri Buenos Airesu. Kunčič, doma iz Lesc na Gorenjskem iz železničarske družine, je ves sin triglavskih gorá in njihove folklore. Bil je v različnih službah, dokler ni prišel k Slovincu, kjer je bil 15 let urednik in pisec Stričkovega kotička kot Kotičkov striček, nazadnje pa referent za novinarstvo pri ljubljanski mestni občini. Je izrazit mladinski pesnik in pripovednik, saj je izdal čez 20 knjig pravljic, iger, dramatičnih prizorov, pesmi, prevodov in priredb. Prav gotovo je najbolj poznan mladinski pisatelj v zdomstvu, kot tudi v domovini ni bil brez imena: njegova pravljčna igra Triglavsko roža je doživela svoj krst v ljubljanski Drami. V zadnjem letu sta izšli dve njegovi knjigi: pri goriški Mohorjevi družbi mladinske pesmi *Pisan vrtljak*, pri Mohorjevi v Celovcu pa povest *Dogodivščine v pragozdu*, kjer govori o pustolovščinah v argentinskih pragozdovih. To mladinsko povest bo nadaljeval. Slovenska kulturna akcija je pred leti izdala njegovo mladinsko povest *Gorjančev Pavlek*, v kateri je združil slovensko triglavsko in argentinsko pampensko folkloro; knjigo je takrat F. Sal. Finžgar v posebnem pismu označil kot „svojevrstno slovensko mladinsko knjigo“.

Slovenska kulturna akcija svojemu prijatelju in zvestemu sodelavcu za pomemben življenjski jubilej iskreno čestita!

slovenska prisotnost v svetu

bara remec je razstavljala v tilcari

Tilcara je prastaro indijansko selišče na argentinskem severu v provinci Jujuy, danes središče arheoloških raziskav predkolombinske indijanske kulture. Sem radi hodijo turisti, posebno umetniki, ki imajo tu celo svoj počitniški dom. Akademski slikarica BARA REMEC, redna članica Slovenske kulturne akcije, gre vsako leto za nekaj mesecev med te Indijance, kjer dobi največ motivov za svoja olja in risbe iz indijanske primitivnosti, ki ji zelo godi. Že pred leti je razstavljala v tamkajšnjem provincialnem muzeju José A. Terry. Tudi lani je dobila vabilo, naj bi razstavila svoja najnovejša dela iz Tilcare. Razstavo Bare Remec je 23. decembra lani pod pokroviteljstvom Državnega tajništva za kulturo odprl predsednik in ravnatelj muzeja Terry sam, ki je v lepem govoru predstavil slovensko umetnico argentinskemu občinstvu. BARA REMEC je v odgovoru na pozdrav orisala svojo pot pred 11 leti, ko je prvič prišla v Tilcaro. Na slovesnosti je bilo čez 40 gostov, kar je za mestece kot je Tilcara kar veliko. Do konca razstave 5. januarja letos si je razstavljena dela naše umetnice ogledalo veliko obiskovalcev, posebno turistov. BARA REMEC je prejela skoraj po razstavi povabilo predsednice Kulturnega in razsvetljenjskega združenja v Jujuyu, ge. Adeline Ruiz de Chogoa, naj bi razstavljala pod pokroviteljstvom tega združenja. Umetnica namerja letos pripraviti razstavo v tem okviru.

gorše v galeriji international v new yorku

V galeriji International na avenuji Madison v New Yorku so odprli za lanski božič IX. mednarodno razstavo, ki je trajala do 24. januarja letos. Na razstavi je bilo zastopanih čez 60 umetnikov različnih narodnosti, največ rojenih Američanov. Zastopane so bile tudi vse tri panoge: slikarstvo, kiparstvo in grafika, ki predstavljajo prevladujoče smeri od postimpresionizma in ekspresionizma do abstraktnih in brezpredmetnih umetnosti. Mikavno je videti, kako sodobni slikarji rešujejo problematiko slikanja po novih načinih v olju, temperi, kolažu ip.

Od Slovencev je bil na razstavi s svojimi deli zastopan le akademski kipar FRANCE GORŠE, redni član Slovenske kulturne akcije, ki je v tej galeriji že star znanec. Med drugim je razstavil svoje najnovejše delo portret solastnice galerije gospe Eve Califano, v bakru.

Za razstavo so izdali tudi bogato ilustriran katalog, kjer je tudi ilustracija po enega razstavljenega dela vsakega razstavljalca. Od kiparja Goršeta je omenjena galerija odkupila več kipov. Sv. Cirila, Sv. Metoda, Apokaliptične jezdece, Zmaja, kip Prerokinje Ane. Te skulpture so večja monumentalna dela.

Slovenska kulturna akcija je ponosna na uspehe obeh slovenskih umetnikov, ki s svojim plodnim delom tako živo pričata o slovenski prisotnosti v svetu.

ROJAKI!

NAROČITE SE NA KNJIŽNO ZBIRKO SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE – TAKO NAJBOLJ IN ZARES POMAGATE SLOVENSKEMU KULTURNEMU DELU ZUNAJ DOMOVINE; KULTURNEMU DELAVCU, KI ZA SLOVENSTVO USTVARJA V SVOBODNEM SVETU, PA S SVOJO NAROČNINO DAJETE PRI NJEGOVEM PRIZADEVANJU VELIKO MORALNO OPORO IN PRIZNANJE!

da ne pozabimo

slovenija ob koncu leta 1969

Ko si ob koncu leta skušamo ustvariti sliko o tem, do kakšne stopnje se je razvil položaj v Sloveniji v zadnjem letu, ugotavljamo sledeče:

V kulturnih, poklicnih in gospodarskih organizacijah je prišla do izraza neka notranja demokratičnost. V slovenskem tisku je mogoče zaslediti večjo različenost mnenj. Cerkev ima pri delu večjo svobodo, kot jo je imela v povojnih letih. Slovenske meje so odprte.

Še vedno pa vrsta osnovnih izkrivljenosti duši zdrav razvoj slovenskega življenja.

Glavna napaka celotne družbene ureditve je pač ta, da o temeljnih vprašanjih slovenskega življenja odloča edinole Zveza komunistov. V deželah, kjer ni vsaj dveh neodvisnih političnih strank, tam ni govora o demokraciji, pa naj si oblastniki izmišljajo še tako lepa imena za tako družbeno ureditev. In prav to je primer Slovenije.

Iz tega prisilnega varuštva partije sledijo sledeče izkrivljenosti: še vedno ne smejo imeti vojne in povojne žrtve komunizma svojih grobov in dobrega imena; slovenska kultura in prosveta sta še vedno omejeni na ustanove in organizacije, ki jih dopušča in nadzira režim; tisk, radio in TV so v rokah oziroma pod strogo kontrolo partije; svobodni poklici so še vedno le bolj tolerirani.

Cerkvi še do danes ni režim vrnil mnogih zaplenjenih stavb, istočasno pa jo mnogokje ovirajo pri zidanju novih cerkva in potrebnih vzgojnih prostorov. Krščanska vzgoja mladine je omejena na verouk v cerkvenih prostorih. Cerkvenih šol ni, v državnih pa so tako učitelji kot učenci dostikrat zaradi svojega verskega prepričanja predmet diskrimina-

cije. Državni uradniki navadno zaradi verske prakse službeno ne napredujejo. Svetni tisk, radio in TV cerkveno življenje praktično ignorirajo. Cerkev pa nima dostopa do teh sredstev obveščanja. Krščanska dobroteljnost se ne sme organizirati. Tudi niso dopustne verske, katoliške in apostolske organizacije. Škofje zaman prosijo, da bi bil božič proglašen za praznik, ker o tem še vedno odloča 5 odstotkov komunistov in ne 95 odstotkov ostalega prebivalstva. (Sicer pa je Jugoslavija poleg Sovjetske zveze edina dežela krščanskih narodov na svetu, kjer božič še ni uradno priznan kot praznik.)

Dodatni težavi položaja v Sloveniji sta beograjski centralizem in neuspešno gospodarstvo.

Federalna vlada v Beogradu si še vedno lasti toliko oblasti in finančnih sredstev, da se Slovenija upravičeno čuti izrabljana. Večji del slovenske Primorske, Notranjske, Bele krajine, Dolenjske in severovzhodne Slovenije so nerazviti deli Slovenije, da ne upoštevamo še splošne cestne in sploh infrastrukturne zaostalosti ter zastarelosti industrijske opreme v vsej Sloveniji. Denar pa mora iz Slovenije v Beograd. Posledica tega je, da slovenski tehnični strokovnjaki odhajajo v zahodne dežele, ker jih pač nemodernizirano slovensko gospodarstvo ne more zaposliti, v Slovenijo pa se selijo Neslovenci z juga.

Slovensko gospodarstvo je neuspešno: znaki tega so naraščajoče izseljevanje kvalificiranih delavcev, brezposelnost, številne stavke, naraščanje podjetniških izgub, ponovno znatno naraščanje cen, pasivna trgovinska bilanca, pomanjkanje investicijskih skladov.

Tak je položaj. Komur je Slovenija pri srcu, temu ne more biti vseeno, v kakšnem položaju se ta nahaja.

doma pišejo takole

Kajti treba si je biti na jasnem: časi so se spremenili. Domovine ni več mogoče opevati. Domovina so tisti tam zgoraj, ki imajo pred vrati svojih vil policaje, domovina so tisti, o katerih je prepovedano objavljati karikature, domovina so tisti, ki pošiljajo plave može s strojnicami nad sive može ob visokih pečeh, domovina so tisti, ki držijo za vrat domovino.

Slovenija, najbolj razvita, najbolj grenka beseda... Čehi so nam pokazali, kako lahko ves narod eno samo misel snuje, oni vedo, kaj je domovina. Kdo med nami bi žrtvoval prihranke, kdo bi šel vsaj na udarniško: „omladinska pruga, omladinska pruga, to je potpuno novi svet, koga više da volim, sebe ili druga, s kojim zajedno guram vagonet?“

„Koga više da volim?“... nikogar! – dokler se v tej domovini domovina ne spremeni, domovina, ki nam laže in nas duši, domovina, ki se našim težavam cinično smeje.

Ervin Fritz.

(Prostor in čas, Ljubljana, 1969, 7/8, str. 327)

darovi

Marija Martinčič, Kanada,
930 pesov

Ignacij Hren, Cleveland, ZD,
10.50 dolarjev

Jože Mejač CM, Kanada, 10
dolarjev

Janez Kopač CM, Kanada, 20
dolarjev

Podporno članstvo

Avguštin Jeločnik, Buenos Ai-
res, 2000 pesov

Franc Reberšček CM, Bs. Ai-
res, 1000 pesov (obrok)

Hvala, prijatelji!

knjige knjige knjige

CANKARJEVE NAGRADE

Cankarjeva založba v Ljubljani je v počastitev 25-letnice svojega obstoja in za 51-letnico Cankarjeve smrti prvič podelila Cankarjeve literarne nagrade. Kot najboljša izvirna slovenska dela, ki so lani izšla v tej založbi, so nagrade prejeli naslednji avtorji: dr. Boris Majer za knjigo „Med znanostjo in metafiziko“; dr. Marijan Britovšek za delo „Revolucionarni idejni preobrat med prvo svetovno vojno“; dr. Vladimir Pertot za razpravo „Ekonomika mednarodne menjave v intervencionizmu“; Jože Snoj za študijo „Resničnost in nadsresničnost v Pasternakovem Doktorju Živagu“; msgr. Andrej Kirn za recenzijo Majerjeve zgoraj omenjene knjige, ter Venko Taufer za recenzijo knjige Vitomila Zupana „Sončne lise“. Ob podelitvi nagrad v Trubarjevem antikvariatu je bilo poudarjeno, da je Cankarjeva založba do zdaj natisnila čez 200 tisoč slovenskih knjig. Obenem je direktor založbe dr. Avguštin Lah označil tudi knjižni načrt za letos. Izšlo bo šest izvirnih slovenskih leposlovnih del: Beno Zupančič „Plat zvona“ (roman); Josip Vidmar „Eseji in kritike“; Pavle Zidar „Novo stanje“ (krajše zgodbe); Vladimir Gajšek „Dežela nožev“ (pesniška zbirka); Dane Lokar „Silvan“ (novele); Taras Kermauner „Sodobna slovenska poezija“ (študija). V zbirki „100 romanov“ bo izšlo 13 najboljših del svetovne literature. Nadaljevalo se bo tudi izhajanje Cankarjevega Zbranega dela.

• Slovenska izseljenska matica v Ljubljani je izdala pomembno knjigo dr. Jožeta Toporišiča „Zakaj ne po slovensko?“. Dr. Toporišič, ki je znan po svojih treh knjigah „Slovenskega knjižnega jezika“, je na prošnjo matice napisal omenjeni učbenik za ljudi, ki našega jezika ne znajo. Knjigo dopolnjuje 6 gramofonskih plošč s posnetki govora naših dramskih igralcev in napovedovalcev ljubljanskega radia. Dosedanja izdaja knjige upošteva samo angleško govoreče. Vendar obljublja Izseljenska matica, da bo priredila verzije tudi za nemščino, španščino,

francoščino, verjetno tudi italijanščino. Knjiga je razdeljena na 49 lekcij, skozi katere spozna bralec vsa temeljna pravila slovenske slovnice in pravopisa. Upošteva zorno izreko, vendar se loti tudi narečij in drugih jezikovnih značilnosti. Vsaki lekciji je dodeljen tudi slovarček. Ob koncu knjige je slovar 20000 najpomembnejših in najbolj rabljenih slovenskih besed. Angleški del knjige je prevedla prof. dr. Marjana Baumgarten-Briški. Za načelo svojega dela je dr. Toporišič vzel tole misel: „Slovenski jezik je prav tako jezik kot kakšen drug. Ni težji kot večina tujih jezikov in vsakdo izmed nas je sposoben, da se nauči vsaj enega tujega jezika.“

• Decembra je v Ljubljani izšla prva dvojna številka nove slovenske revije Anthropos. Revija naj je znanstvena tribuna psihološkega in filozofskega društva, ki doslej še nista imeli svojih glasil.

• V zbirki „Ars Sloveniae“ je izšla monumentalna knjiga konservatorja dr. Ivana Komelja „Gotska arhitektura“. Dr. France Stele pravi v svoji oceni, da je Komeljeva knjiga „za nas posebno pomembna, ker nam poroča o času, ko smo se v novi domovini že toliko udomačili, da smo končno prvič tudi sami aktivno spregovorili“.

• Pri Slovenski matici v Ljubljani so izšle naslednje redne knjige: Lino Legiša, Zgodovina slovenskega slovstva VI; Izidor Cankar, Lepslovje - eseji - kritika, II; Nace Šumi, Arhitektura 17. stoletja na Slovenskem. Tem pa se pridružujejo še tri izvirna dela: študija Janeza Rotarja „Politična in socialna podoba Podlimbarskega“; Lavo Čermelj „Spomini na moja tržaška leta“, tri drame Primoža Kozaka „Sodobna trilogija“, ki obsega igre „Dialogi“, „Afera“ in „Kongres“.

• Mladinsko slovstvo se je obogatilo za dve novi knjigi. Izšli sta pesniška zbirka otroških pesmi Manka Golarja „Jaše k nam Zeleni Jurij“ in Franceta Bevka zbirka pravljic „Zlata voda“.

Tem je pridružiti še dve novi slovenski slikanici: Lojze Kovačič „Fantek na oblaku“ z ilustracijami Milana Bizovičarja; in Ela Peroci „Očala tete Bajavaje“, ki jo je ilustrirala Lidija Osterčeva.

• V založbi Jadranskega koledarja so izšle knjige: Stanko Kotnik, Po domovini naših pisateljev; B. Traven, Zaklad Sierra Madre; Branko Božič, Zgodovina slovenskega naroda; in roman Smiljana Rozmana, Lov za ukradenimi milijoni.

• Italijanski eksistencialist pisatelj Dino Buzzati, ki je pred leti vzbudil pozornost z dramo „Kliničen primer“ in z romanom „Tatarska pušča“, je pri Mondadariju izdal najnovejšo knjigo „Poema a fumetti“. Buzzati v knjigi predstavlja klasični Orfejev mitos kot roman; a osebe v romanu niso mitološke, temveč sodobni beat junaki.

• Pri Sudamerici v Buenos Airesu je izšel najnovejši roman sodobnega argentinskega pisatelja Eduarda Mallea „La penúltima puerta“. Mallea poleg Jorge L. Borgesa štejejo danes ne le med vrhove argentinske in španske ameriške, marveč ameriške književnosti sploh.

• Med mladimi nemškimi pisatelji prvači Peter Handke. Komaj 27 let star je objavil že dva romana, več gledaliških iger, pesmi, kritik, esejev. Občudovalec Robe-Grilleta je pri Gallimardu izdal v francoskem prevodu roman „Kolporter“. Roman je pisan v dveh razdelkih, ki sta tudi tiskarsko ločena. Milanska založba Feltrinelli je pred kratkim v italijanščini objavila Handkejeva gledališka dela, medtem ko je nemška založba Suhrkamp izdala antologijo Handkovih pisanj, ki je bila v čez 40 tisoč izvodih v nekaj tednih docela razprodana.

• Med najnovejšo angleško literarno generacijo se močno uveljavlja mladi pisatelj Alan Silitoe. Njegov najnovejši roman „Guzman go home“ vzbuja veliko pozornost in ostre polemike v angleških literarnih krogih.

† Dr. JULIJA PAJMAN

Decembra lani je v Buenos Airesu umrla dr. Julija Pajman. Visoko izobražena predvsem v zahodnoevropskih jezikih in kulturah, saj je študirala na univerzi v Louvainu in v Parizu, kamor so jo poslali, da študira ženske socialne ustanove v svetu. Z njimi je držala odlične zveze. V Buenos Airesu je v poznih letih napisala avtobiografijo z naslovom Šopek trnja. Sotrudnica naših listov in revij je sodelovala tudi kot predavateljica. Njena razmišljanja o Rilkeju in Rodinu, v katerih je vezala literarno in umetnostno zgodovinsko znanje, so svoj čas zbudila pozornost med slovenskimi kulturniki. V mnogočem je Slovencem približala lik vélikega Paul Claudela, s katerim se je osebno poznala in vzdrževala z njim stike. Zvesto prijateljico Slovenske kulturne akcije bomo ohranili v najlepšem spominu. Naj počiva v miru!

† Dr. IVAN PRIJATELJ

Osemdeset let je dočakal, pa umrl slovenski šolnik, vzgojitelj, ravnatelj gimnazije in učiteljskiča, dr. Ivan Prijatelj, oče našega poverjenika in sotrudnika dr. Frančka Prijatelja. Bil je profesor in ravnatelj v Mariboru, med vojno v Ljubljani, v begunskih letih pa je vzorno vodil v najtežjem razdobju slovensko gimnazijo najprej v Serviglianu, pozneje pa v Senigalliji v Italiji. Naj počiva v miru!

KULTURNI VEČERI SKAS-a in SAVE V NEW YORKU

Kulturni večeri na Osmi aveniji v New Yorku so se začeli 3. oktobra lani in bodo trajali do 5. junija letos. Spored večerov, kot so nam ga posredovali naši sotrudniki iz ZD, je tale:

3. oktobra 1969, Erik Kovačič, Prvi slovenski naseljenec v ZD.

7. novembra 1969, dr. Peter Remeč, Po vzhodni Aziji.

3. decembra 1969, Tamara Basaj, Brižinski spomeniki.

2. januarja 1970, dr. Franc Blatnik, Tudi Slovenci imamo mučenike.

2. februarja, Bogomir Čokel, Načrti Mednarodnega denarnega sklada.

6. marca, dr. Franjo Delak, Slovenska narodna pesem.

3. aprila, dr. Joža Basaj, Pogledi na bodočnost Slovenije.

1. maja, dr. Ludvik Puš, Cerkvena lirika v glasbi.

5. junija, Rudi Večerin, Miniaturna grafika.

• Sopranistka ljubljanske Opere Vera Lacičeva je bila na mednarodnem pevskem tekmovanju v Toulousu v Franciji odlikovana z bronasto medaljo. Pri tekmi 50 pevcev je zasedla četrto mesto z izvajanjem Mozartovih in Riharda Straussa arij. Prvič je bila Lacičeva nagrajena pred dvema leti v Barceloni.

• V zavodu za spomeniško varstvo Slovenije v Ljubljani se pripravljajo na restavriranje slovitega gotskega samostana kartuzije v Žičah. Z deli naj bi začeli prihodnjo pomlad.

Buenos aires

Teatro Colón je svojo sezono sklenil z uprizoritvami R. Straussove opere „Kavalir z rožo“ in z novo scenično in rejisko izvedbo Webberjevega „Čarostrelca“. Obe operi je dirigiral Peter Maag. Za sklep pa so ponovili Dalla Piccolovo moderno opero „Il volo di notte“.

Mestno dramsko gledališče General San Martín je uspešno uprizorilo absurdno dramo mladega angleškega avtorja Tom Stopparda „Rozenkranc in Gildenstern sta mrtva“. Predstava je vzbudila veliko pozornost tako pri kritiki kot pri občinstvu.

Letošnja poletna sezona, posebno kar zadene gledališča pod milim nebom, je letos borna. Edina vredna predstava je pač komedija španskega klasika Tirso de Molina „Zdravnik ljubezen“, ki jo z uspehom in v blesteči predstavitvi igrajo na Palermu. Zanimiv je tudi avdiovizualni večer „Luč in zvok“, ki ga predvajajo v mestnem muzeju Larreta na vrtu.

Polpoklicna in ljubiteljska gledališča, ki jih je v Buenos Airesu čez 60, pa tudi v poletni sezoni z uspehom igrajo v malih kletnih ali galerijskih dvoranah in improviziranih odrih. Prenekatera predstava je vredna obiska.

Februarja bo začel svojo poletno sezono v mestnem gledališču San Martín balet Teatra Colón. Hkrati bo komorna opera predstavila tudi nekaj večerov italijanske in francoske komorne operistične tvornosti.

na slovenskem in za mejami

FRANCE KOBLAR — 80-letnik

29. novembra lani je praznoval 80-letnico življenja dr. France Koblar, član Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter predsednik Slovenske matice. Rodil se je v Železnikih v Selski dolini, bil dolga leta profesor na raznih gimnazijah. Več let je bil glavni urednik katoliške revije Dom in svet. Ko je Prosvetna zveza zgradila prvo radijsko oddajno postajo pri Domžalah, je bil prof. Koblar tisti, ki je izbral oddajne programe. Sodeloval je pri Mohorjevi družbi in uredil Zbrane spise F. S. Finžgarja in dr. Ivana Preglja. Prof. Koblar si je tudi za slovensko gledališko kulturo nabral nevenljivih zaslug kot dramaturg, kritik, pisatelj, pedagog. Zastavil je temelje slovenski dramaturgiji in opravil delo pionirja v slovenski strokovni gledališki kritiki.

50 LET SLOVENSKE UNIVERZE

V tednu po 8. decembru so v Ljubljani proslavljali 50-letnico obstoja ljubljanske univerze. Zahtevalo po slovenski univerzi so poudarjali na ljudskih taborih pred sto leti. Slovenija jo je dobila šele 50 let kasneje po prizadevanju dr. Antona Korošca, kot je po njegovem prizadevanju leta 1940 dobila svojo Gledališko akademijo (ne pa šele po vojni, kot resnico potvarjajo sedajnji oblastniki). Tedanja univerza je dr. Korošcu izkazala priznanje s tem, da ga je imenovala za svojega častnega doktorja. Ob ustanovitvi je imela univerza v Ljubljani teološko, filozofsko, juridično, tehnično in nepopolno medi-

cinsko fakulteto. 30 let kasneje so teološko fakulteto izključili iz slovenske univerze, čeprav so bile prav teološke šole temelj mnogim univerzam.

V zvezi s proslavami 50-letnice naj omenimo, da je na slavnosti 12. decembra lani v slavnostni dvorani univerze prejelo častne doktorate slovenske Alme mater devet osebnosti: maršal Tito, ki se je v imenu doktorantov zahvalil z docela partijsko političnim govorom, Edvard Kardelj, pa 7 univerzitetnih profesorjev, med njimi dr. Franc Stele, dr. Milko Kos in prof. Jovan Hadži.

• Slovensko gledališče v Trstu je letošnjo sezono začelo s krstno predstavo Mirka Mahničiča svojske dramatizacije Levstikove povesti Martin Krpan. Uspeh predstave je bil izredno velik. Z igro so Tržačani gostovali tudi po Sloveniji. V ljubljanskem Delu je uprizoritev ocenil kritik Josip Vidmar, ki pa Mahničičevi stvaritvi ne priznava posebne vrednosti. V svoji kritiki navaja vse dosedanje dramatizacije Martina Krpana, „od Govekarja in Milčinskega do Javorška in še do pokojnega Marjana Kozine, ki je skušal iz Krpana sestaviti libreto za komično opero...“. Ne omenja pa Vidmar zadnje predmahničeve dramatizacije, ki jo je opravil Joža Vombergar in je pred tremi leti doživela svoj krst v Buenos Airesu na odru v Slovenski hiši v režiji Maksa Borštnika, istočasno pa tudi uprizoritev prosvetnih igralcev v Celovcu na Koroškem, v izvedbi župnika Vinka Zaletela. Ti zadnji so tudi gostovali v Vombergarjevo igro v domovini, tik na pragu Ljubljane, v Domžalah, komaj dobrih deset kilometrov od Vidmarjeve vile... Škoda, da Vidmar zamolči Vombergarja. Stvarnemu pisanju njegove kritike to pač ni v prid.

• Kot drugo noviteto letošnjega repertoarja je ljubljanska Opera konec oktobra uprizorila Puccinijevo Turandot. Dirigiral je Demetrij Žebre, naslovno vlogo pa je pela Hilda Hölzlova.

• V Mariboru je bil od 23. do 29. oktobra IV. teden slovenskih dramskih gledališč. Predstavili sta se Drami iz Ljubljane in Maribora, gledališči iz Trsta in Celja, Mestno gledališče ljubljansko in Mladinsko gledališče iz Ljubljane. Prvič je nastopilo tudi novo Primorsko dramsko gledališče iz Nove Gorice.

• Slovensko ljudsko gledališče v Celju z uspehom uprizorja po vsej Sloveniji Inkretovo dramatizacijo Jurčičevega romana Deseti brat.

• V začetku oktobra je bil v Ptuj simpozij slovenskih zgodovinarjev, ki sta ga priredila Zgodovinsko društvo Ptuj in Zgodovinsko društvo za Slovenijo. Prireditev je bila ob 1900-letnici mesta Ptuja. Sodelovali so prof. Pože Maučec, ga. Zorka Šubic, univ. prof. dr. Bogo Grafenauer, dr. Sergej Vilfan, mag. Jože Kropec, prof. Viktor Vrtnjak, dr. Tone Ferenc, dr. Emilijan Ceve in univ. prof. dr. Anton Slodnjak.

• V Ljubljani se je mudila uradna delegacija japonskih založnikov, ki je prišla, da naveže stike s slovenskimi založbami za bodoče izdaje japonskih leposlovnih del v slovensčini in slovenskih v japonsčini. O slovenski beletristiki do zdaj na Japonskem še ni sledu, razen Kosovih pesmi!

• Slovenski Oktet je pel v novembru v več mestih na Bavarskem in žel velik uspeh. Neki kritik je pisal „o pevskem čudežu“ iz Ljubljane. Konec januarja je šel zbor spet na turnejo v Nemčijo. Oktet je povabil tudi predsednik italijanske republike Saragat na gostovanje v Rim.

• Nedavno je obhajal 70-letnico življenja neumorni slovenski geograf dr. Valter Bohinc, doma iz Rateč na Gorenjskem. Veliki stenski zemljevid Slovenije je njegovo delo.

• V ljubljanski drami sta bili dve novi premieri. Kot tretja predstava v sezoni sta bili uprizorjeni dve drami Eugene Ionesca „Učna ura“ in „Kralj umira“. Kot četrta noviteta pa je bila uprizoritev nove slovenske drame Primoža Kozaka „Legenda o sv. Čeh“ (drama o argentinskem revolucionarju dr. Ernestu Guevara, ki je padel v Boliviji). Ta slovenska noviteta je svoj krst doživela jeseni v sklopu proslav 50-letnice mariborske Drame.

• Mestno gledališče ljubljansko pa je v krstni predstavi uprizorilo najnovejšo gledališko stvaritev Mateja Bora satirično komedijo „Ples smeti“, iz renesančnih dni italijanske Siene.

• V začetku decembra je v ljubljanski Drami na svoji turneji po Jugoslaviji gostoval ansambel Moskovskega državnega akademskega gledališča Jevgenija Vahtangova. Ruski umetniki so se Ljubljani predstavili z „junaško pesnitvijo“ Izaka Babelja „Konarmija“ in s Carlo Cozzija pravljico komedijo „Princesa Turandot“, v obnovljeni režiji Vahtangova, mojstra ruske ekspresionistične režije. Kritika je ruske mojstre nagradila z vsem priznanjem.

• V študijski knjižnici Mirana Jarca v Novem mestu so postavili razstavo knjižnih del pesnika in dramatika Antona Medveda ob 100-letnici njegovega rojstva. Razstava obsega knjižne izdaje pesmi in dram, prve objave pesmi v raznih periodikah, dramska dela in Medvedovo uredniško delo.

• V salonu Rotovž v Mariboru so priredili obsežno razstavo svojih najnovejših slikarskih del spodnjeavstrijski likovniki. Kritiki so zapisali, da je odlika te umetniške skupine barvna razgibanost, svežina motivov in neposrednost likovnih zapiskov.

• Z uspehom je konec oktobra v okviru Štajerske jeseni 69 v Gradcu gostoval simfonični orkester Radio TV Ljubljana, pod taktirko Samo Hubada. Predstavil je graškemu občinstvu tri moderne slovenske avtorje: Lojzeta Lebiča s koranto za orkester; Ivana Petriča z Integrali, pa Primoža Ramovša s Simfonijo 68.

• Nov muzej je Slovenija dobila v gradu Podsmreka pri Višnji gori. Verjetno je to največji bodoči muzejski kompleks v Sloveniji. V stari graščini, ki jo je opisal že Valvazor, je Slovenski etnografski muzej iz Ljubljane obnovil del gradu in v njem uredil narodopisno muzejsko zbirko. Izdelujejo pa že načrte za ureditev celotnega gradu in okolice. Tu bo nastal muzej celotne slovenske tradicionalne arhitekture, ne-

kaka Slovenija v malem: po terenih okrog graščin namerjajo postaviti vse tipe hiš, gospodarskih poslopij in drugih objektov iz posameznih predelov Slovenije. V vseh teh hišah pa bo tudi prikazano svojsko življenje živih ljudi posameznega okolja.

PO SVETU

• Umril je na Angleškem, 97 let star, lord Bertrand Russel, eden največjih sodobnih filozofov in Nobelov nagrajenec za literaturo.

• Najbolj priznan pisatelj nove nemške literarne generacije je Günter Gass, rojen v Gdanskju leta 1927. Med mladimi literati, ki polnijo nemški leposlovni trg, velja omeniti Ingeborg Bachmannovo, Herberta Heinsenreicha, Hans Magnusa Enzenbergerja, Siegfrida Lenza in Martina Walserja. Pri nedavni anketi med nemškimi bralci se je izkazalo, da 34 odstotkov Nemcev ve za Grassa in njegovo delo. Zadnji mesec je izšel njegov četrti roman z naslovom „Ortlich betaübt“ (Lokalna anestezija).

• Jerzy Kosinski je 35-leten poljski pisatelj, ki je leta 1955 zbežal iz Poljske in se naselil v ZD. Angleščino je prevzel tudi za svoj literarni jezik. „V angleščini se čutim svobodnega. Govorica je čista, gola, brez spominov. Ta jezik ni zalepljen s tolikimi temnimi, krutimi spomini, ki jih je polna moja materina poljščina“. Izdal je že nekaj romanov, najnovejši z naslovom „Obarvana ptica“. Njegov drugi roman „Koraki“ je prejel nagrado Narodne knjige v Združenih državah.

• Navdušeno so pisali pariški gledališki kritiki ob uprizoritvi najnovejšega dela Jeana Anouilha „Cher Antoine“. Delo je komedija, pisano v pirandellovskem slogu po zgledu Henrika IV. Kritika trdi, da je komedija krona vsega dosedanjega dela tega francoskega pesnika.

• Na letošnjih Berlinskih slavnostnih tednih je v vlogi Sancho Panza gostoval slovenski basist Ladko Korošec v Massenotovi operi „Don Kihot“. Naslovno vlogo je pel Miro Čangalović.

• Avantgardni romunsko-francoski pisatelj in dramatik Eugene Ionesco je bil sprejet za člana Francoske akademije.

• Peter Weiss je med vodilnimi sodobnimi nemškimi pisatelji. Njegova dela prevajajo v svetovne jezike, njegove drame izvajajo svetovni odri. Zaslovel je posebno po svoji satirično-polemni drami „Marat-Sade“, ki jo je povzdignil še angleški režiser Peter Brook, ko je igril filmal. Francoska založba Suhrkamp je v teh dneh izdala novo Weissovo gledališko stvaritev „Trocki v izgnanstvu“. Kot vsa dozdanja Weissova dela se tudi nova drama opira na pomembne in diskutirane dogodke sedanjosti in bližnje polpreteklosti. Ta drama o Trockiju v 35 sceničnih prizorih v retrospektivni tehniki predstavi politično delo in miselnost slovitega boljševika. Avtor sam je o drami zapisal: „To je drama epizod, ki grade iz resničnih zgodovinskih dokumentarnih dogodiljajev. S časovno umišljenim nastvom pa kritično predstavljam Trockijevo politično in življenjsko pot s projekcijami, podobno kot v filmu. Poskušam v nekakšni perspektivi gledaleca povesti ob Trockiju v našo sodobno stvarnost.“

Slovenska tiskovna družba EDITORIAL BARAGA S.R.L.

sporoča vsem posameznikom in poverjenikom, ki čakajo na prejem knjige

Ruda Jurčec:

SKOZI LUČI IN SENCE

da je bilo mogoče knjigo razposlati šele januarja, ko je bila v zadostnem številu že vezana in smo jo vsem poslali istočasno!

Lepo prosimo vse v Argentini, ki so medtem knjigo že sami kupili, pa so jo zdaj prejeli še od založbe, da odvišni izvod ponudijo v odkup znancem, ga darujejo prijateljem ali pa ga ob priložnosti vrnejo, lahko tudi v Dušnopastirski pisarni v Slovenski hiši.

Poverjenikom nudimo isto komisijo kot pri I. in II. delu!

Za knjigo, v kateri avtor podaja skoraj izključno domače razmere in dogodke v preusodni dobi na Slovenskem, vlada izredno zanimanje.

Prodajna cena III. delu:

Vežan izvod:
1500 starih pesov ali
5 dolarjev

Broširan izvod:
1200 starih pesov ali
4 dolarje
(ali odgovarjajoča vrednost v drugih valutah)

Sporočamo, da je na razpolago še nekaj izvodov I. in II. dela. Jurčecovih spominov
SKOZI LUČI IN SENCE,
ki jih nudimo po sledečih cenah:

I. del: vežan 1800 starih pesov ali
6 dolarjev;
broširan 1500 starih pesov ali
5 dolarjev

II. del: vežan 2300 starih pesov ali
8 dolarjev;
broširan 2000 starih pesov ali
7 dolarjev.

Vsa naročila in plačila na ime in naslov:

Lenček Ladislav CM, Pedernera
3253, Buenos Aires, Argentina

CORREO ARGENTINO SUUC. 6	TARIFA REDUCIDA
	CONCESION 6228
	R. P. I. 953701